

ISK a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 104/11
V Lucemburku dne 6. října 2011

Stanovisko generální advokátky ve věci C-366/10
The Air Transport Association of America a další

Podle názoru generální advokátky J. Kokott je začlenění mezinárodní letecké dopravy do systému EU pro obchodování s emisemi slučitelné s mezinárodním právem

Legislativa EU neporušuje mezinárodně právně zaručenou suverenitu jiných států nebo svobodu volného moře; je rovněž slučitelná s příslušnými mezinárodními dohodami.

Jako základní kámen evropské politiky na ochranu klimatu Evropská unie v roce 2003 přijala zavedení systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů¹. Emise skleníkových plynů, jejichž původ se nachází v letecké dopravě, původně nebyly zahrnuty do systému EU pro obchodování s emisemi. V roce 2008 však zákonodárce Unie rozhodl o začlenění činností v oblasti letectví do tohoto systému od 1. ledna 2012². Poprvé za rok 2012 proto všechny letecké společnosti – i letecké společnosti ze třetích zemí – musí za své lety na a z evropských letišť získat a uplatnit povolenky na emise.

Několik leteckých společností a sdružení leteckých společností se sídlem ve Spojených státech amerických (USA) a v Kanadě podalo u High Court of Justice of England and Wales žalobu na neplatnost prováděcích opatření Spojeného království ke směrnici o začlenění činností v oblasti letectví do systému EU pro obchodování s emisemi. V této souvislosti tvrdí, že Evropská unie porušuje začleněním mezinárodní letecké dopravy – zejména transatlantické letecké dopravy – řadu zásad mezinárodního obyčejového práva, jakož i různé mezinárodní dohody. Uvedená směrnice je na jedné straně v rozporu s Chicagskou úmluvou³, Kjótským protokolem⁴ a s tzv. Dohodou o „otevřeném nebi“⁵. Na straně druhé je v rozporu se zásadami mezinárodního obyčejového práva, jako je zásada svrchovanosti států nad svým vlastním vzdušným prostorem, zásada neplatnosti nároků na podrobení kterékoli části volného moře své svrchovanosti a zásada svobody létat nad volným mořem.

Ve svém stanovisku z dnešního dne dospěla generální advokátka J. Kokott k závěru, že začlenění mezinárodní letecké dopravy do systému EU pro obchodování s emisemi je slučitelné s uvedenými ustanoveními a zásadami mezinárodního práva.

V této souvislosti generální advokátka J. Kokott nejprve konstatovala, že se žalující letecké společnosti a sdružení leteckých společností v zásadě nemohou dovolávat uvedených mezinárodních dohod a mezinárodního obyčejového práva. Je-li vůbec Evropská unie vázána předmětnými mezinárodními dohodami, týkají se tyto podle generální advokátky J. Kokott zejména právních vztahů mezi smluvními stranami a nejsou určeny k tomu, aby chránily práva nebo zájmy

¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství a o změně směrnice Rady 96/61/ES (Úř. věst. L 275, s. 32; Zvl. vyd. 15/07, s. 631).

² Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/101/ES ze dne 19. listopadu 2008, kterou se mění směrnice 2003/87/ES za účelem začlenění činností v oblasti letectví do systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů ve Společenství (Úř. věst. L 8, s. 3).

³ Úmluva o mezinárodním civilním letectví ze dne 7. prosince 1944.

⁴ Kjótský protokol k rámcové úmluvě Organizace spojených národů o změně klimatu ze dne 11. prosince 1997 (Úř. věst. 2002, L 130, s. 4; Zvl. vyd. 11/42, s. 27).

⁵ Dohoda o letecké dopravě mezi Evropským společenstvím a jeho členskými státy na jedné straně a Spojenými státy americkými na druhé straně z dubna 2007 (Úř. věst. L 134, s. 4).

jednotlivců. Pouze dvě ustanovení Dohody o „otevřeném nebi“ mohou být v projednávaném případě použita jako kritérium přezkumu⁶. Pokud jde o předmětné zásady mezinárodního obyčejového práva, zastává generální advokátka názor, že stanoví rozsah suverénních práv států a vymezují jejich příslušná svrchovaná práva, avšak právního postavení jednotlivce se netýkají.

Kromě toho zastává generální advokátka názor, že směrnice o začlenění činností v oblasti letectví do systému EU pro obchodování s emisemi není v rozporu s mezinárodním právem. Uvedené zásady mezinárodního obyčejového práva a mezinárodní dohody nevyvolávají žádné právní pochybnosti, a to ani v rozsahu, v němž se systém EU pro obchodování s emisemi vztahuje na úseky letů, které se nacházejí mimo vzdušný prostor členských států Evropské unie. Předmětem právní úpravy této směrnice jsou totiž pouze starty a přistání leteckých dopravních prostředků na letištích v Evropské unii a pouze v souvislosti s takovými starty a přistáními musí podniky za příslušný let uplatnit povolenky na emise v různé výši, a v případě nedodržení této povinnosti jim hrozí sankce až po zákaz provozu. Směrnice tak neobsahuje žádný exteritoriální režim ani neporušuje suverénní práva třetích států. Naopak, start a přistání jsou podstatné a zvlášť charakteristické součásti každého letu, takže letiště na výsošném území EU jako místo startu nebo cílové místo je dostatečným územním kolizním určovatelem pro to, aby byl příslušný let zcela začleněn do systému EU pro obchodování s emisemi.

Pokud jde o předmětná ustanovení mezinárodních dohod, zastává generální advokátka názor, že tato ustanovení nemají vliv na platnost směrnice. V této souvislosti se nejedná o nepřípustné samostatné jednání EU mimo Mezinárodní organizaci pro civilní letectví (ICAO), protože Kjótský protokol nesvěřuje omezení a snížení emisí skleníkových plynů do výlučné pravomoci ICAO. Také Dohoda o „otevřeném nebi“ nevyklučuje uplatnění tržních opatření ohledně emisí, které mají svůj původ v letecké dopravě.

Začlenění letů všech leteckých společností směřujících z evropských letišť a na evropská letiště do systému EU pro obchodování s emisemi je dále slučitelné se zásadou spravedlivých a rovných podmínek hospodářské soutěže, která je zakotvena v Dohodě o „otevřeném nebi“. Toto začlenění dokonce teprve vytváří rovnost šancí v rámci hospodářské soutěže. Jinak by totiž letecké společnosti mající své sídlo ve třetích státech získaly vůči svým evropským konkurentům neoprávněnou konkurenční výhodu, pokud by je zákonodárce Unie vyňal ze systému EU pro obchodování s emisemi.

Generální advokátka J. Kokott konečně zastává názor, že od leteckých společností nebudou v rámci systému EU pro obchodování s emisemi požadovány žádné poplatky, daně nebo jiné dávky ve smyslu příslušných mezinárodně právní dohod. Systém EU pro obchodování s emisemi je tržním opatřením, které slouží ochraně životního prostředí a ochraně klimatu. V souladu s tím budou povolenky na emise, které budou muset být uplatněny za lety se startem nebo přistáním na letištích v Evropské unii, vybírány na základě emisí skleníkových plynů, a nikoli na základě pouhé spotřeby pohonných hmot nebo na základě osob či nákladu, jež se nachází na palubě.

UPOZORNĚNÍ: Soudní dvůr není stanoviskem generálního advokáta vázán. Úlohou generálních advokátů je zcela nezávisle navrhnout Soudnímu dvoru právní řešení věci, která jim je přidělena. Soudci Soudního dvora začínají nyní v uvedené věci rozhodovat. Rozsudek bude vydán později.

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

⁶ Článek 7 a čl. 15 odst. 3 druhá věta Dohody o „otevřeném nebi“.

Úplné znění stanoviska se na internetové stránce CURIA zveřejňuje v den, kdy je generální advokát přednesl.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehoczki ☎ (+352) 4303 5499

Obrazové záznamy z přednesení stanoviska jsou dostupné na Europe by Satellite ☎ (+32) 2 2964106